

Kis Kelet-Európa-történet

Németh Ilona: Mindent becsomagolni

Knoll Galéria, 2017. III. 23. – V. 20.

KOZÁK ZSUZSKA

Asztal, szék, cipő, kabát, óra. Sokféle tárgy szimbolizálhatja az embert. Akár egyszerűen antropomorf arányai révén, mint egy kulcs vagy a használat során belé ivódott emlékek és azok szemmel is látható nyomai által, mint *Németh Ilona* három asztala esetében, melyeken ujjlenyomatok, repedések és más apróságok hajtják végre az átváltozást hétköznapi bútordarabokból tulajdonosaik egyfajta manifesztációjává. Három kellék, három kapu a múltba. Az asztal a töprengés, a magunkba mélyedés, a kontempláció helye éppúgy, mint ezek eredményének kimondásáé, leírásáé. Gondolatokkal feltöltött erőter. Most egyszerre kinyílik, megszólít, és kiteríti elénk a történetét, mint egy képeskönyvet. Beengedi pillantásunkat, ahogy a művész is felajánlja családtörténetének epizódjait.

NÉMETH ILONA:

METHOD – szőszék, 2015,

154x186x180 cm

munkatárs: Ravasz Marián

HUNGART © 2017

A fotó a berlini Zönotéka Galériában készült 2016-ban

NÉMETH ILONA:

17 567 2 850 5, 2016,

kinetikus objekt, tapéta,

változó méret

munkatársak: Blazsek András,

Ravasz Jonathán

HUNGART © 2017

A fotó a pozsonyi SODA Galériában készült 2016-ban

NÉMETH ILONA:

Reggel, 2003,

videó, 3' 50",

HUNGART © 2017

A fotó a berlini Zönotéka Galériában készült 2016-ban

Németh Ilona munkásságának prezentációs rendje valahogy úgy építkezik, ahogyan a természetben is megfigyelhetjük egyes növények terjeszkedését: egy fa gyökérzete mélyen a földben messzire elnyúlhat, és telekhatárokat, épületalapokat nem tisztelve, egyszer csak új hajtást hozhat valahol, ahol küldetésének megfelelően ki is bontakozhat, új fává fejlődhet, amennyiben a környezeti tényezők ezt lehetővé teszik. Gondoljunk csak a *Dilemma*-magra, amely több közép-kelet-európai városban is szárba szökken. Egészen más kultúrpolitikai éghajlat fogadta Brűnnben, Kassán, Poznanban vagy Budapesten, de Nagyszombatot is említhetjük a teljesség kedvéért.

fotó: Turma Krisztina

Hasonló dinamikával szerveződik az a kiállítássorozata, amelynek legutóbbi állomása a Liszt Ferenc téri Knoll Galéria. Az itt látható tárlat változtatás nélkül mutatja be a 2016 végén Pozsonyban, a SODA Galériában prezentált anyagot, amely akkor a 17 567 2 850 5 címet viselte. Hunya Krisztina kurátor érdeklődése a 2003-as, Moszkva téri public art projekt, a nyilvános térből elrekesztett legkisebb, lehetséges privát tér kérdését vizsgáló *Kapszula* kapcsán fordult Németh művészetére felé. Közvetett módon innen eredeztethetjük az együttműködést művész és kurátor között, amely a berlini Zönotéka terében bemutatott *Method* című kiállítással debütált. Itt egyrészt újra közönség elé került a *Reggel* című 2003-as videómű, amelyen Németh Ilonát kétértelmű jelenlétükkel „tüntetik ki” fekete ruhás, elmaszkírozott kommandósok, másrészt látható volt az a 2014-es, háromnegyed órás interjú is, amelyet nagybátyjával, a hithű kommu-

fotó: Adam Sakovij

fotó: Turma Krisztina

nista Szabó Rezsővel készített, egyszerre elemezve a családtörténetet és a szocialista diktatúrát az emlékezés szemüvegén keresztül. Harmadik elemként láhattuk új munkáját, az ikeás bútorok mintájára kitalált szószéket, amely tehát összeszerelhető, praktikus és látványában is kellemes. Talán ennek a munkának van leginkább aktualitása, a világméretű migráció egyik célállomásának tekintett Berlinben művészileg tematizálva a vallási meggyőződést mint politikai eszközzé válható motivációt.

A Mindent becsomagolni másik előképe a 2014-ben szintén Pozsonyban, Angel Judit rendezésében megvalósult *Revised Version*, a fent említett nagybácsi, Szabó Rezső alakjával a középpontban. Az alkotó összemérte egyént és történelmet, művészetet és politikát, személyes és kollektív felelősséget. (S gondolatunk itt tehetetlenül gravitál a néhai Ernst múzeumbeli pseudo-Dilemmához.) Ezen a kiállításon már megjelentek olyan elemek, amelyeket aztán Németh áttemelt a SODA Galéria-beli anyagba is. Nemcsak a gondolatmenet, de a tárgyi apparátus részleges kontinuitása is tetten érhető, amely azonban nem a képzőművészetben megszokott módon, az alkotói periódusok egymásutánján alapul, sokkal inkább olyan immanens hangsúlyeltolódásokon, amelyek felfedezéséhez kiváló segédlet éppen ezeknek a közös pontoknak a megléte.

A gondolati mag deformálódása szerencsés esetben annak reformálódásához vezet. „Minden fogalom fejlődése közben az ellentétébe csap át, hogy aztán az ellentétével együtt egy magasabb egységbe olvadjon” – vázolja fel Hegel. Dialektikája a tézis-antitézis-szintézis hármassal bevezeti azt az alapvetést, hogy kiindulási nézetünk szükségszerűen egy vele opponáló tétel isme-

retében mozdul el egy igazabb állítás irányába. Úgy tűnik, Németh Ilona törekvése arra, hogy érvényes kijelentéseket tegyen, Hegel dialektikájának központi fogalma, az Aufheben (vagy Aufhebung) értelmében történik. Egy olyan racionalizált idealizmusban, amely minduntalan beleütközik a keserű valóságba, hogy aztán szemünk

NÉMETH ILONA:
Tárgyalóasztal, 1991–2014,
„Mindent becsomagolni...”,
(R. J. asztala)
HUNGART © 2017

A fotó a pozsonyi SODA Galériában készült 2016-ban

elé tárhassa a saját művészi logikája diktálta szintézist. A kiállítási élmény záróakkordja azonban a Németh hagyományos művészi státusát illető kérdőjelekben keresendő.

Németh Ilonára úgy tekintünk, mint meghatározó közép-kelet-európai nőművészre, akinek ismerjük visszatérő témáit, felismerjük és olvassuk műveinek sajátos vizuális nyelvezetét. De ma, amikor a hitelesen feminista Obamát a saját lányához fűződő viszonyát nyíltan szexualizáló Trump követi posztján, és (a Harry Potter-hősnő) Hermione magyarázza videóüzenetben, mi is az a feminizmus, akkor a nőművészet mint képzőművészeti kategória diszfunkcionalitása eklatáns tény. Esmehálónkat újra kell huza-loatni. Németh Ilona kiállítása is erre tesz kísérletet, miközben vívja csatáját a nagybetűs Művészet valós dilemmáival.

NÉMETH ILONA:
Tárgyalóasztal, 1991–2014,
interaktív objekt, 200x88x73 cm
munkatársak: Szécsényi-Nagy
Lóránd, Richard Barger
HUNGART © 2017

A fotó a pozsonyi SODA Galériában készült 2016-ban